

ALCHYMISTOVA
KUCHYNĚ

JEDINEČNÉ LEKTVARY
A ZVLÁŠTNÍ PŘEDSTAVY

Guy Ogilvy

Michael Winter, *Antiqua Pagine*, 1918

**Guy Ogilvy: Alchymistova kuchyně
Jedinečné lektvary a zvláštní představy**

Copyright © 2006 by Guy Ogilvy

© Wooden Books Limited 2006

Published by Arrangement with Alexian Limited.

Translation © Petr Holčák, 2017

Design and typeset by Wooden Books Ltd, Glastonbury, UK.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Z anglického originálu *The Alchemist's Kitchen. Extraordinary
potions & curious notions* přeložil Petr Holčák.

Odpovědný redaktor Zdeněk Kárník.

Redakce Marie Černá.

Sazba a konverze do elektronické verze Michal Puhač.

V roce 2017 vydalo nakladatelství

Dokořán, s. r. o., Holečkova 9, 150 00 Praha 5,

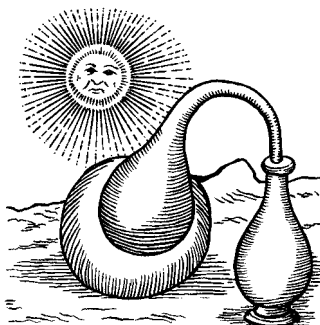
dokořan@dokořan.cz, www.dokořan.cz,

jako svou 906. publikaci (269. elektronická).

ISBN 978-80-7363-855-9

ALCHYMISTOVA KUCHYNĚ

JEDINEČNÉ LEKTVARY
A ZVLÁŠTNÍ PŘEDSTAVY

Guy Ogilvy

Tuto knihu věnuji Titu Burckhardtovi (islámským jménem Sidi Ibrahim Izz al-Din) a Acharyovi Manfredu Juniusovi. Uprímně jim děkuji za všechno, oč se se mnou podělili

Zájemce o další zkoumání alchymie odkazují na dva neocenitelné průvodce:
Alchemy: Science of the Cosmos Science of the Soul od Tita Burckhardta
a *The Practical Handbook of Plant Alchemy* od Manfreda M. Juniusa.

Další doporučená četba: Alexander von Bernus: *Alchemie und Heilkunst*;
Brian Cotnoir: *The Weiser Concise Guide to Alchemy*;
Mircea Eliade: *The Forge and the Crucible* (česky jako *Kováři a alchymisté*);
Stanislas Klossowski de Rola: *The Golden Game* (pro alchymistické emblémy)
a webová stránka Adama McLeana levity.com/alchemy
(zde se najde takřka všechno, včetně většiny obrázků v této knížce).

Vynikajícími tituly pro ty, které inspirovaly praktické dodatky, jsou *Caveman Chemistry*
od Kevina M. Dunna a *Formulas for Painters* od Roberta Masseye.

Mnohokrát děkuji siru Francisu Melvilleovi, který mi poskytl přístup ke
své pozoruhodné knihovně, Daudu Suttonovi a Johnu Martineauovi
za jejich redakční pomoc; děkuji také Victorii, která udržovala naši kuchyni v chodu.

Varování: Alchymie může být velmi nebezpečná. Při jejím provozování dochází nezdříkavě
k výbuchům a otravám. Některé z postupů, které se v této knížce popisují, mohou být
v některých zemích nezákonné; pokud se do nich pustíte, je to na vaše vlastní riziko.

OBSAH

Úvod	1
Tajné umění	2
Ecce homo	4
Oheň a kovy	6
Zpět k přírodě	8
Síra a rtuť	10
Chymická svatba	12
Hermes Tříkráte veliký	14
Výrobci lektvarů	16
Stvoření	18
Živly	20
Nebeský kov	22
Nerosty a pigmenty	24
Jak nahoře	26
Spagyrie	28
Andělská voda	30
Archeus vody	32
Primum ens	34
Circulatum minus	36
Od menšího k většímu	38
Opus magnum	40
Lapis philosophorum	42
Cesta za zlatem	44
Dodatek I: Základy metalurgie	46
Dodatek II: Keramika a sklo	47
Dodatek III: Pigmenty pro výtvarníky	48
Dodatek IV: Materiály pro výtvarníky	49
Dodatek V: Alchymická chemie	50
Dodatek VI: Užitečné recepty	52
Dodatek VII: Kadidla a parfěmy	54
Dodatek VIII: Bhasma a kvašení	55
Dodatek IX: Rostliny a planety	56
Dodatek X: Astrologické hodiny	58
Dodatek XI: Alchymistické symboly	58

TABULA SMARAGDINA
Smaragdová deska
HERMA TRISMEGISTA

Jest pravdivé, jest jisté, jest skutečné,

že to, co jest dole, jest jako to, co jest nahoře,
a to, co jest nahoře, jest jako to, co jest dole,
aby dofonány byly divy jediné věci.

A jako všechny věci byly učiněny z jediného, za prostředkování jediného,
tak všechny věci zrodily se z této jediné věci přizpůsobením.

Slunce jest jeho otcem, Měsíc jest jeho matkou,
vitr nosil jej ve svých útrobách, Země jest jeho životkou.

On jest otcem universálního telesmatu celého světa.

Jeho síla jest celá, kdž byla proměněna v zemi.

Oddělís zemi od ohně, jemné od hrubého,
opatrně a nanejvýš moudře.

On vystupuje od země k nebi a zase znova sestupuje z nebe na zemi
a přijímá sílu věci hořentích i doleňích.

Takto budeš mítí slávu celého vesmíru;
veškerá temnota prchne před tebou.

Tu sídlí síla, ze všech síl nejmocnější, která překoná každou jemnou věc
a pronikne každou věc pevnou.

Takto stvořen byl vesmír.

Odtud vzejdou přizpůsobení podivuhodná, jichž způsob jest zde.

Proto jsem byl nazván Hermes Trismegistos,
maje tři části filosofie celého vesmíru.

Co jsem pověděl o magisteriu slunce, jest úplné.

ÚVOD

Královské umění alchymie je jedním z nejstarších a nejzáhadnějších oborů lidského usilování. Královským se nazývá proto, že se praktikovalo pod přímou záštitou králů a knížat už od doby „Žlutého císaře“ Chuang-ti (kolem 27. století př. n. l.) a ještě na počátku 17. století, kdy jeho studiu zasvětil většinu svého času římský císař a český král Rudolf II.

Co to ale vlastně alchymie je? Nejasný je už sám původ a definice tohoto pojmu. V Číně se považuje za usilování o nesmrtelnost, v Indii jde zejména o umění výroby léčiv, zatímco na Západě se alchymie pojí s pátráním po *kamení mudrců*, látce, která mění běžné kovy ve zlato. Alchymie je toto všechno a ještě něco navíc.

Alchymisté jsou perfekcionisty, protože chtějí dovést k dokonalosti vše, s čím pracují, včetně svých vlastních duší. Jak ve svém usilování postupují – a proč – to je námětem naší knížky. Omezíme se převážně na západní alchymistickou tradici a prozkoumáme principy, jimiž se alchymisté řídí, materiály, s nimiž pracují, a těžko proniknutelný, avšak úchvatný jazyk a symboly, které pro popis svého snažení používají. Naši čtenáři by se však měli připravit na to, že pochopit alchymii není snadné. Je plná nástrah a paradoxů. Proniknout do ní vyžaduje představivost a soustředění.

TAJNÉ UMĚNÍ

hledání zlata

Otevřít typický alchymistický spis znamená utkat se s matoucí směsicí záhadného textu a zvláštních nereálných vyobrazení. Návod k výrobě *Kamene* je protkán tajemnou terminologií a doprovázejí jej obrázky podivných hermetických symbolů nebo magických snových výjevů, v nichž královské rodiny sehrávají bizarní romantickou telenovelu se svatbou, nesváry, vraždou novorozeněte, královraždou, hermafroditismem a sexem na hřbitově; to vše doprovází fantaskní bestiář draků, zelených lvů, jednorožců, fénixů a salamandrů. Pisatelé takových knih si často dávají výstřední polatinštěné pseudonymy a jejich životy jsou plné intrik a tajemství.

Výstižným příkladem je polský alchymista z konce 16. a počátku 17. století Michal Sendivoj „Sendivogius“. Několikrát unikl německým knížatům, kteří z něj mučením a vězněním chtěli dostat tajemství alchymistů; v Praze se usadil na císařském dvoře a provedl transmutaci přímo před Rudolfem II., jemuž sloužil řadu let jako lékař a rádce; byl zřejmě také první, kdo izoloval kyslík.

Kde má v tomhle zmatku chudák nováček začít? Kdo se chce stát alchymistou nebo se třeba jen pustit do výroby některých alchymických elixírů, musí nejprve jako alchymista myslet. Pozoruhodné je, že alchymisté všech dob a zemí sdílejí přibližně stejnou představu. Možná mají ve zvyku vyjadřovat se divně, alespoň však více či méně říkají jedno a totéž. Všichni alchymisté věří, že lidé a ani takřka nic jiného na světě není úplně takové, jaké by mohlo být. Až na zlato. Příběh alchymie, přinejmenším na Západě, je ve zkratce příběhem zlata a našeho vztahu k němu. Začíná, velmi příhodně, za mytického *zlatého* věku na úsvitu lidské éry.